



جغرافیا و روابط انسانی، بهار ۱۴۰۳، دوره ۶، شماره ۴، صص ۵۴۴-۵۵۸

## میزان رضایتمندی شهروندان از سرزندگی در پارک های شهری (نمونه موردی شهرستان الیگودرز)

سیدمحمدرضا موسوی<sup>۱</sup>، میترا کلانتری<sup>۲</sup>

۱- دانشجوی دکترای معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرفسور حسابی تفرش

(m\_moosavi\_architect@yahoo.com)

۲- استادیار گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرفسور حسابی تفرش

(Mitrakalantari@iau.ac.ir)

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱۶

### چکیده چکیده

پارک های شهری به عنوان عمومی ترین فضاهای باز شهری، یکی از مهمترین کاربری های موجود در شهرها می باشند، که وجود سرزندگی در آن ها، بستری مناسب را برای ایفای نقش های متعدد اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی این فضاها فراهم می کند. بر همین اساس هدف اصلی پژوهش حاضر سنجش میزان رضایتمندی شهروندان از سرزندگی در پارک های شهری در شهرستان الیگودرز می باشد. در این پژوهش توجه مدیران شهری را به سازماندهی، زیبا سازی و ارتقا کیفیت مبلمان و تجهیزات آنها را در راستای مدیریت شهری سوق می دهیم. پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی تحلیلی و به لحاظ اجرا پیمایشی و به لحاظ متد جمع آوری داده ها از نوع پرسشنامه می باشد. جامعه مورد هدف شامل ۲۸۰ نفر از مراجعان پارک های شهرستان الیگودرز با استفاده از فرمول کوکران به عنوان حجم نمونه محاسبه شد و نمونه ها با استفاده از روش تصادفی ساده، انتخاب گردید، برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS و آزمون های میانگین، همبستگی و رگرسیون چندمتغیره. خطی استفاده شد. نتایج حاصل از بررسی داده ها حاکی از آن است میزان رضایتمندی از سرزندگی در پارک های شهری شهرستان الیگودرز از وضعیت مطلوبی برخوردار نمی باشد و کیفیت مبلمان و نظافت آن باید اصلاح گردد. همچنین مشخص شد که پارک های شهری در شهرستان الیگودرز از سرزندگی برخوردار نیستند و میزان رضایتمندی بسیار پایین می باشد. لذا ۶۹ درصد از مراجع کنندگان تاکید داشتند در صورت افزایش کیفیت عناصر و شاخصه های سرزندگی بیشتر مراجعه خواهند کرد که این موضوع باید قابل توجه مدیران شهری در جهت افزایش میزان رضایتمندی شهروندان باشد.

واژگان کلیدی: سرزندگی، الیگودرز، پارک های شهری، رضایتمندی

## ۱- مقدمه

امروزه شهرهای موفق شهرهایی هستند که متناسب با ارزشها، هنجارها و خواست های ساکنینش توسعه یافته و فضاهایی خلاق و سرزنده را برای حضور آنان فراهم می آورند (آخوندی و همکاران، ۱۳۹۳: ۵). به طور کلی، مفهوم سرزندگی مربوط به آخرین دهه قرن بیستم است جیکوبز و اپیلارد (۱۹۸۷)، بر مفهوم سرزندگی به عنوان یکی از هدف های دستیابی به محیط شهری باکیفیت و سرزنده تأکید کردند. در شکل شهر خوب، لینچ (۱۹۸۴)، حیات شهری را به عنوان درجه ای از شکل شهری که از عملکردهای حیاتی، الزامات و قابلیت های بیولوژیکی از سان پستیبانی میکند، تعریف میکند. (حسین زاده و صفرعلی زاده ۱۳۹۹).

بزرگترین علت سرزندگی فضاهای جمعی، حضور مردم و تعامل اجتماعی آنها با یکدیگر می باشد و پارک های شهری از مهمترین فضاهای شهری است که از گذشته بستر شکل گیری زندگی اجتماعی بوده است. سرزندگی به سیستم شهری نسبت داده میشود که به سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و پیشرفت شخصی ساکنین کمک میکند و مربوط به فضاهای شهری مطلوبی است که غنای روحانی و فرهنگی را ایجاد کرده و بازتاب میدهد. سرزندگی از مؤلفه های اصلی در طراحی شهری می باشد. محیط های شهری سرزنده بستر ساز تعاملات اجتماعی بین شهروندان جامعه، افزایش سرمایه اجتماعی و توسعه اقتصاد خلاق می باشند. با این وجود، وظیفه فضاهای شهری که فرهنگ جامعه در بستر آن ارتقا می یابند، در ایران، روزبه روز در حال افول می باشد و سرزندگی و مردم پسندی شهر نادیده گرفته می شود. لذا بر این اساس توجه به این عوامل امری اجتناب ناپذیر می باشد.

در فرهنگ تخصصی شهرسازی کوان در تعریف لغت پارک چنین آمده است: "بخشی از زمین که برای تفریح عمومی اختصاص یافته است". پاکزاد پارک را در دسته فضای عمومی دانسته و معتقد است و این دسته از فضاها به واسطه مقیاس عملکردی و همچنین طیف متنوع و گسترده مخاطبان خود دارای بیشترین سهم در حیات جمعی شهروندان می باشند. از این رو ارتقای کیفی این دسته از فضاها بیش از سایر انواع فضاها موجب ایجاد جامعه شهری سالم و شکوفا خواهد شد. از سوی دیگر نیز نیازها جهت حضور در طبیعت و رها شدن از دغدغه های پرتکرار محیط شهری، دلایل مهمی را برای حضور مردم در پارک به وجود می آورد. (سادات و آرام، ۱۳۹۹).

سرزندگی یکی از کیفیت های سازنده فضاهای شهری است که در آرا بسیاری از نظریه پردازان مسائل شهری مورد توجه قرار گرفته است. این مفهوم با تعابیر متفاوت، بستر حضور و فعالیت را در فضا فراهم می آورد. امروزه فضاهای شهری به نیازهای شهروندان فضا پاسخگو نبوده و دارای کیفیت های محیطی نیستند. در این میان بسیاری از فضاهای شهری عصر حاضر، فضاهای نامناسب برای بروز فعالیت های اجتماعی هستند. این در حالی است که یکی از کیفیت های مهم

و سازنده فضاهای پاسخگو، سرزندگی آنها می باشد. در شهرستان الیگودرز ۴ پارک اصلی در نقاط مختلف شهر قرار دارد که مستلزم آن است از نظر مولفه های سرزندگی از دیدگاه کاربران مورد ارزیابی قرار گیرد تا نتایج حاصله در افزایش کیفیت عناصر پارک های شهری تاثیر گذارد و مورد توجه مدیران شهری قرار گیرد.

### ۱-۱: سوالات پژوهش

- ۱- آیا شاخص های سرزندگی در پارک های شهرستان الیگودرز وجود دارد ؟
- ۲- آیا سرزندگی در پارک های شهری مطلوب است، میزان رضایت کاربران در چه سطحی است ؟

### ۱-۲: اهداف پژوهش

- ۱- بررسی میزان رضایت از سرزندگی در پارک های شهری شهرستان الیگودرز .
- ۲- بررسی مولفه های سرزندگی در پارک های شهرستان الیگودرز.

### ۲- جامعه آماری

مورد مطالعه، شهرستان الیگودرز می باشد و جامعه آماری در این تحقیق شامل پارک های اصلی شهرستان الیگودرز می باشد. جمعیت کنونی محدوده مطالعاتی شامل ۱۵۰۰ نفر است. بطور کلی ۳۵۰۰۰ هزار نفر جامعه آماری این پژوهش را تشکیل می دهند. در دو مرحله اقدامات انجام شده در مرحله اول، بازدید پارک های شهرستان الیگودرز و در دومین مرحله برای شناسایی میزان رضایتمندی از شاخص های مورد مطالعه در ارتباط با رضایتمندی از سرزندگی در پارک ها، میانگین هرکدام از شاخص ها با توجه به طیف لیکرت ۵ تایی پرسشنامه ای تهیه گردید. در ادامه ۲۸۰ نفر از شهروندان به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند. پس از نظرخواهی اطلاعات جمع آوری شده در نرم افزار SPSS وارد و در نتیجه به صورت جدول و نمودار ارائه شدند. در این پژوهش از روش آلفای کرونباخ جهت پایایی استفاده شد.

### ۳- پیشینه تحقیق

تاریخچه مفهوم سرزندگی شهری به دهه ۶۰ میلادی بر میگردد. به عبارتی مفهوم سرزندگی با کتاب جین جیکوبز (مرگ و زندگی شهرهای آمریکایی) آغاز و در سال های میانه ی ۷۰ میلادی که نقطه عطف تحقیقات سرزندگی شهری از منظر روانشناسی محیطی محسوب میگردد و تقریباً به اوج خود رسید و تا سال ۲۰۰۳ حدود ۳۳۰۰ پژوهش در این باب انجام شد. (Veenhoven, 2008: 176). در لغتنامه شهرسازی، سرزندگی را مناسب برای زندگی و فراهم آورنده کیفیت زندگی مطلوب تعریف میکند. (ممتاز، ۱۳۸۱) امروزه برخورداری از بی شینه تعاملات اجتماعی و مراودات شهروندی در

سطوح برنامه ریزی و طراحی شهری از اهمیت فراگیر برخوردار شده است؛ چنانچه این موضوع افزایش «کیفیت زندگی» و «رضایتمندی شهروندی» را به همراه داشته و در ایجاد شهرهای پایا سخته به ساکنان تاثیرگذار خواهد بود (انوشه، ۱۴۰۰:۳۲). در این حوزه پژوهش‌های خوبی انجام گرفته که در جدول ذیل ارائه می شود:

جدول شماره ۱: پیشینه پژوهش (نگارندگان)

پژوهشگر/سال چاپ	موضوع پژوهش	نتایج پژوهش
سونگ و لی Song and Lee (۲۰۱۵)	محیط مسکونی ساخته شده و فعالیت پیاده روی: شواهد تجربی سرزندگی شهری جین جیکوبز	عوامل موثر بر سرزندگی شهری از نگاه جیکوبز (اختلاط کاربری، تراکم افراد، بلوکهای کوچک مقیاس، قدمت ساختمان، دسترسی...) بر سرزندگی محیط مسکونی در شهر سنول موثر است.
سادات و آرام؛ (۱۴۰۰)	مروری بر سرزندگی در پارک مهریزی شهر یاسوج	وجود فضاهای متنوع و مکانهای فرهنگی برای برگزاری مراسمات بر ارتقا سرزندگی فضای شهری در این سایت مؤثر است. همچنین مؤلفه زیباشناسی از بالاترین سطح مطلوبیت و مؤلفه خدماتی از پایین ترین سطح برخوردار است.
غضنفرپور و همکاران (۱۳۹۸)	سنجش سرزندگی و حیات شبانه میدان نقش جهان اصفهان با تأکید بر امنیت پایدار شهری	نتایج تکنیک حاکی از آن است که شاخص اجتماعی با وزن ۳۹۹/ در رتبه اول، شاخص سرزندگی با وزن ۲۷۱/ در رتبه دوم، شاخص امنیت با وزن ۲۱۷/ در رتبه سوم و شاخص کالبدی با وزن ۱۷۴/ در رتبه چهارم قرار گرفت.
کاشی و همکاران (۱۳۹۸)	سرزندگی شهری مفهومی میان رشته‌ای، (واکای اصول، ابعاد و شاخصها)	سرزندگی شهری کیفیتی ویژگی ذاتی و مبتنی بر محیط نبوده و به عنوان رخدادی اجتماعی فضایی، نتیجه یک روند دراز مدت از رضایت کاربران در فضاهای شهری است، که در تعامل شهر و شهروند در میان چندین لایه عملکردی در گسترهای زمانی شکل میگیرد.
غلامی بيمرغ و جزی (۱۳۹۹)	نقش پیاده مداری بر افزایش سرزندگی فضاهای شهری، مطالعه موردی: شهرگزبرخوار	طبق نتایج به دست آمده، شاخص سرزندگی شهری تحت تأثیر اجرای طرح پیاده مداری قرار گرفته و با اجرای طرح پیاده مداری، می توان افزایش سرزندگی شهری را با مقدار میانگین ۸۵/۰ در شهرگزبرخوار، انتظار داشت.
حسین زاده و صفرعلی زاده (۱۳۹۹)	سنجش و ارزیابی وضعیت مؤلفه های سرزندگی شهری از منظر شهروندان (مطالعه موردی: شهر ارومیه)	بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی شهروندان و میزان سرزندگی شهری در شهر ارومیه با استفاده از مؤلفه های تحصيلات و مدت سکونت در منطقه رابطه معناداری وجود دارد. در نهایت میتوان نتیجهگیری کرد که وضعیت مؤلفه های سرزندگی شهری از نظر شهروندان به صورت یکسان نبوده است.
معروفی (۱۴۰۰)	بررسی نقش مؤلفه های سرزندگی پارکهای شهری بر احساس تعلق محله ای (نمونه موردی: پارک شهدای هادی آباد قزوین)	با توجه به نقش مؤلفه های سرزندگی پارکهای شهری و میزان تاثیرگذاری هر یک از آنها بر ایجاد و تقویت احساس تعلق محلهای و تلاش برای حفظ آنها در محله های شهری به ویژه محله مورد مطالعه باعث بالا رفتن کیفیت محیطی و توسعه اجتماعی و کالبدی محدوده مورد مطالعه خواهد شد.

#### ۴- روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی است و به روش توصیفی-تحلیلی با استفاده از متغیرهای سرزندگی در پارک های شهری انجام شده است. چارچوب نظری پژوهش با هدف واکاوی مولفه های سرزندگی و براساس مطالعات اسنادی و کتابخانه ای انجام شده. محوریت پژوهش بر روی سرزندگی پارک های شهرستان الیگودرز است؛ به منظور رسیدن به اهداف پژوهش، با استفاده از پرسشنامه با هدف شناسایی، جمع آوری و در نهایت پردازش شده است. همچنین از مقالات کار شده در موضوعات پارک های شهری و سرزندگی کمک گرفته شده است. برای تکمیل پژوهش از سایر منابع کتابخانه ای نیز استفاده شد.

#### ۵- مبانی نظری

سرزندگی در بیان کلی به خودکفایی، پایداری، سازگاری، انعطاف پذیری، ظرفیت برای تغییر، خودسازی، مسئولیت و امنیت مربوط می شود. سرزندگی شهری به معنی ظرفیت شهر برای پاسخ دادن و انطباق با شرایط می باشد. ( ) سرزندگی را می توان معادل واژگانی مانند *viability* ، *vitality* ، *liveliness* ، *livability* دانست که در دامنه وسیعی از روز، انواع افراد به اختیار خود و از روی اجباری به آنجا آمده و لحظات را در فضا سپری نمایند. کوین لینچ در کتاب تئوری تصویر شهر عمدتاً سرزندگی را در مقیاس کلان مورد بررسی قرار می دهد و معتقد است سرزندگی به همراه پنج عامل دیگر معنا، تناسب، دسترسی، نظارت و اختیار، کارایی و عدالت، محورهای عملکردی تصویر خوب شهر را تشکیل می دهند (لینچ 1381، 166). جین جیکوبز چهار اصل را برای ایجاد سرزندگی در شهر می داند، در برداشتن بیش از دو فعالیت، بیشتر دسته بندی ها باید کوچک باشد، محدوده برای افراد مختلف و سنین مختلف ساخته شود، دارای تنوع در ساختار و کاربری و فعالیت ها باشد. چارلز لاندی مفهوم سرزندگی و زیست پذیری را با چهار رویکرد عمده و به تصویر موضوعی به مسئله پرداخته و 9 معیار مؤثر را برای شناسایی شهر سرزنده و زیست پذیر برمی شمارد. تراکم مفید افراد، تنوع، دسترسی، ایمنی و امنیت، هویت و تمایز، خلاقیت، ارتباط و تشریک مساعی، ظرفیت سازمانی و رقابت.

جدول شماره ۲: تعریف سرزندگی از دیدگاه روانشناسان

نام نظریه پرداز	سال	تعاریف
مورگان	۱۹۸۰	سرزندگی را موقعیت ذهنی در نیمرخ روانی به صورت کوه یخی توصیف میکند که در سطح بالایی آن، قدرت و سلامت ذهنی مثبت به صورت همزمان به چشم میخورد.
رایان و فردریک	۱۹۹۷	سرزندگی را انرژی که از درون شخص سرچشمه میگیرد معنا کرده اند. سرزندگی یک احساس انرژی از منبعی درونی است نه منتج از ویژگیهای خاص محیطی.
بوستیک	۲۰۰۳	سرزندگی را یک تجربه ی انرژی درونی وصف میکند که از خود شخص منبعث می شود و محیط و محدودیتهای آن در این حالت روانی دخالتی ندارد.
کانر و دیوید سون	۲۰۰۳	سرزندگی را قابلیت فرد در برقراری تعادل زیستی، روانی و روحی در مقابل شرایط مخاطره آمیز می دانند.
لوتار	۲۰۰۵	لوتار به فرایندی اشاره کرده است که افراد را قادر می سازد بر عوامل تنش زای زندگی خویش مهار داشته باشند. وی این فرایند را سرزندگی نامیده است. سرزندگی به زبان ساده عبارت است از سازش موفقیت آمیز فرد به رغم وجود تهدید و شرایط نامطلوب



مدل مکان دیاگرام شکل ۱:

### ۵-۱: رضایتمندی و شاخص های سرزندگی

در واقع رضایتمندی را حالتی هیجانی تعریف می کنند که با رسیدن به یک هدف نمایان می شود. (هاشمی ایوری و همکاران، ۱۴۰۲: ۷) رضایتمندی از معیارهای اصلی در سنجش میزان کیفیت محیطی بیان شده است و بدین ترتیب کیفیت محیط را این گونه تعریف میکنند "یک محیط با کیفیت بالا، احساس رفاه و رضایتمندی به جمعیتش را با ویژگی هایی که ممکن است فیزیکی، اجتماعی و یا سمبلیک باشد، منتقل می کند. و مفهوم رضایتمندی بر دامنه گستردهای از تمایلات و مطلوبیت ها برای رفع نیازهای پایه و یا متعالی از انسان اشاره دارد. اغلب افراد به آن چیزهایی که نمی توانند

داشته باشند تمایل دارند و بر این اساس به علل مختلف باید این نیازهای خود را از مناطقی که تمایل کمتری نسبت به آنها وجود دارد انتخاب و تأمین کنند.

شهر یک اثر هنری بزرگ است که آفرینندگانی به وسعت خود و به تعداد جمعیتش دارد. هدف غایی یک شهر ایجاد محیطی دلنشین و راحت برای مردمی است که در آن زندگی می کنند. (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲) سرزندگی موجب افزایش ارتقای کیفیت فضاهای عمومی شهرها می شود. سرزندگی خاصیت مکان برای تنوع فعالیت ها را ایجاد میکند، و در نهایت باعث حس آرامش و امنیت روانی شهروندان می گردد. مدیران شهری باید با توجه به شاخص های آن در جهت ارتقای کیفیت فضاهای عمومی باشند تا بتوان رضایت جمعی را به دنبال داشت. در ادامه مولفه های سرزندگی فضاهای شهری در یک جدول ارائه می گردد تا با شناسایی و تحلیل این شاخص ها رضایت شهروندان را بسنجیم.

جدول ۱: معیارها و مؤلفه های مؤثر بر سرزندگی

مؤلفه			معیار
کیفیت فیزیکی کف سازی جهت پیاده روی	تنوع کاربریها و عملکردی	چیدمان و جانمایی و تعداد و کیفیت عناصر مبلمان	نظافت و پاکیزگی خدماتی
رنگهای به کار گرفته شده در کف سازی	وضعیت تنوع گونه ای پوشش گیاهی	هماهنگی رنگ های به کار رفته شده در مبلمان	زیبایی شناسی (کیفیت بصری) فضای سبز-کاشت درختان مناسب با اقلیم
انجام فعالیت های اجتماعی و جمعی	فضاهای طراحی شده برای گذران اوقات فراغت	کیفیت فضاهای ورزشی در پارک	تعداد فضاهای ورزشی پارک تفریحی
راحتی و شناسایی مسیرهای منتهی به مکان های مختلف پارک		سریع برای رسیدن به خیابان- های اطراف از درون پارک	به پارک از سایر نقاط شهر دسترسی
هشدارهای ایمنی		فضاهای ورزشی	ایمنی زمین بازی کودکان
آرامش روانی و احساس امنیت-عدم احساس ترس- عدم وجود ساختمانهای متروکه، تاریک، مخفی رعب آور			احساس امنیت
جذابیت روشنایی		کیفیت روشنایی	روشنایی
برآورد نشاط و شادی و آرامش به واسطه فضای سبز- حس تعلق و یادآور بودن خاطره		جذابیت فضاهای پارک- تمایل به حضور دوباره	ادراکی- احساسی
تقویت بنیان های خانوادگی، ایجاد نمایشگاه های موقت		امنیت، برقراری روابط اجتماعی و ایمنی	اجتماعی

## ۲-۵ تحلیل داده ها

طبق داده‌های آماری و تحلیل آنها به وسیله نرم افزار SPSS مشخصات پرسش شوندگان از قبیل جنسیت، تاهل، سن و سطح تحصیلات به شرح ذیل می باشد. همچنین در پایان تحلیل شاخص های سرزندگی با توجه به پاسخ شهروندان جهت رسیدن به اهداف و سوالات پژوهش انجام شد که در ادامه بصورت مختصر شرح داده می شود.

جدول ۳: توزیع فراوانی نمونه ها بر اساس جنسیت

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	زن	105	36.6	37.5	37.5
	مرد	175	61.0	62.5	100.0
	Total	280	97.6	100.0	
Missing	System	7	2.4		
Total		287	100.0		

طبق جدول شماره ۳ از نظر جنسیت ۶۱ درصد از افراد مرد و ۳۶.۶ درصد زن می باشند، همچنین طبق جدول شماره ۴ افراد متاهل ۵۹.۶۰ درصد و افراد مجرد ۴۰.۴ درصد از نمونه ها را تشکیل می دهند.

جدول ۴: توزیع فراوانی نمونه ها بر اساس وضعیت تاهل

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	مجرد	113	39.4	40.4	40.4
	متاهل	167	58.2	59.6	100.0
	Total	280	97.6	100.0	
Missing	System	7	2.4		
Total		287	100.0		

طبق جدول شماره ۵ از نظر گروه سنی افراد بالاتر از ۵۵ سال با ۸.۶ درصد کمترین درصد فراوانی را دارا هستند و افراد بین ۳۶-۴۵ سال با ۳۱.۸ درصد بیشترین فراوانی را دارند.



جدول ۵: توزیع فراوانی نمونه ها بر اساس سن

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	زیر ۲۵ سال	49	17.1	17.5	17.5
	26-35	63	22.0	22.5	40.0
	36-45	89	31.0	31.8	71.8
	46-55	55	19.2	19.6	91.4
	بالای ۵۵	24	8.4	8.6	100.0
	Total	280	97.6	100.0	

طبق جدول شماره ۶ از نظر وضعیت مدرک تحصیلی افراد با مدرک لیسانس با ۵۲.۹ درصد بیشترین فراوانی و افراد با مدرک فوق لیسانس با ۵.۴ درصد کمترین درصد فراوانی را دارا هستند.

جدول ۶: توزیع فراوانی نمونه ها بر اساس سطح تحصیلات

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	زیر دیپلم	13	4.5	4.6	4.6
	دیپلم	104	36.2	37.1	41.8
	لیسانس	148	51.6	52.9	94.6
	فوق لیسانس	15	5.2	5.4	100.0
	Total	280	97.6	100.0	

### ۳-۵ تحلیل مولفه های سرزندگی

با توجه به سوالات پرسشنامه که با محوریت تحلیل مولفه های سرزندگی طراحی شده است به شرح ذیل خروجی داده ها در جدول شماره ۷ ارائه می شود.

جدول ۷: نتایج حاصل از تحلیل مولفه های سرزندگی (نگارندگان)

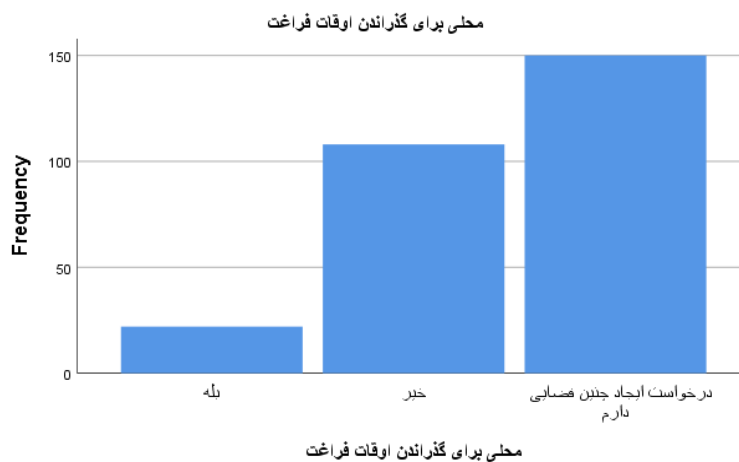
مؤلفه / سوال	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف	واریانس
دسترسی به پارک از نقاط مختلف شهر	4	8.2	53.9	34.6	2.9	0.460
تعداد وسایل تفریح و ورزش	7	10.7	18.2	50.0	20.4	0.836
کیفیت وسایل تفریح و ورزش	4	7	21.4	63.9	13.6	0.401
چیدمان و کیفیت مبلمان پارک	1.4	10.4	23.2	49.3	15.7	0.829
نظافت و پاکیزگی فضای پارک	1.8	6.4	22.9	56.4	12.5	0.692
ایمنی زمین بازی کودکان	1.1	10.4	25.0	50.4	13.2	0.768
احساس آرامش و امنیت روانی در پارک	4	26.1	18.9	45.4	9.3	0.965
وضعیت روشنایی پارک در شب	1.1	23.6	24.3	46.4	4.6	0.842
رنگ و جنس پوشش کفسازی پارک	1.4	18.2	20.0	52.5	7.9	0.859
رنگ سطوح جداره ها و وسایل بازی	1.4	20.0	19.6	46.1	12.9	0.996
جذابیت روشنایی و نورپردازی در شب	1.4	16.8	27.5	43.9	10.4	0.879
تنوع پوشش گیاهی و فضای سبز	4.7	21.9	25.4	35.1	12.9	1.188
وجود هسدارهای ایمنی در پارک	3.2	16.8	24.3	41.4	14.3	1.067

برای بررسی سرزندگی شهری از دیدگاه شهروندان شهرستان الیگودرز، از آزمون T تک نمونه ای استفاده شده است. با توجه به استفاده از طیف لیکرت ۱ تا ۵ در پرسشنامه که حد متوسط آن عدد ۳ محسوب میشود؛ اگر میانگین پاسخ ها از ۳ بالاتر باشد، نشان دهنده سرزندگی بالا و در صورتی که از ۳ پایین تر باشد، نشان دهنده سرزندگی پایین است. به منظور بررسی بعد اقتصادی از ۱۳ گویه استفاده شده است. نتایج آزمون T نشان میدهد که بیشتر گویه ها امتیاز وزنی کمتر از حد متوسط را کسب کرده اند. به لحاظ آماری سطح معناداری متغیرها کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است. طبق تحلیل دادهای موجود در جدول و نمودار شماره ۸ و ۹ و ۱۰ شهروندان فضای پارک را به عنوان مکانی برای اوقات فراغت انتخاب نمیکنند و درخواست ایجاد چنین فضایی را دارند و این مستلزم افزایش کیفیت پارک ها در راستای سرزندگی و مراجعه شهروندان بیش از پیش به پارک های شهری خواهد شد.

جدول ۸: نتایج حاصل از تحلیل مولفه محلی برای گذراندن اوقات فراغت (نگارندگان)

محلی برای گذراندن اوقات فراغت

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	بله	22	7.7	7.9	7.9
	خیر	108	37.6	38.6	46.4
	درخواست ایجاد چنین فضایی دارم	150	52.3	53.6	100.0
	Total	280	97.6	100.0	
Missing	System	7	2.4		
Total		287	100.0		

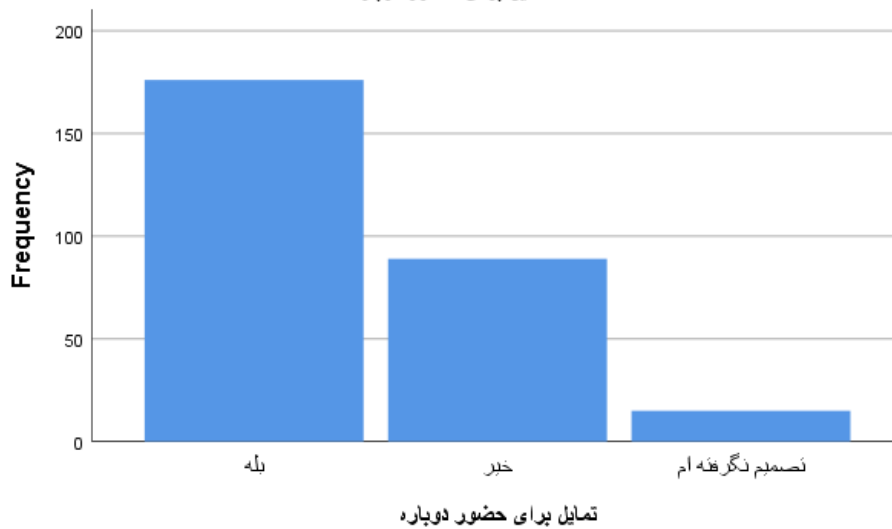


جدول ۹: نتایج حاصل از تحلیل مولفه محلی برای تمایل حضور دوباره (نگارندگان)

تمایل برای حضور دوباره

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	بله	176	61.3	62.9	62.9
	خیر	89	31.0	31.8	94.6
	تصمیم نگرفته ام	15	5.2	5.4	100.0
	Total	280	97.6	100.0	
Missing	System	7	2.4		
Total		287	100.0		

تمایل برای حضور دوباره



جدول ۹: نتایج حاصل از تحلیل مولفه مراجعه در صورت افزایش کیفیت (نگارندگان)

مراجعه در صورت افزایش کیفیت عناصر

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	بله	198	69.0	70.7	70.7
	خیر	53	18.5	18.9	89.6
	نظری ندارم	29	10.1	10.4	100.0
	Total	280	97.6	100.0	
Missing	System	7	2.4		
	Total	287	100.0		

۶- نتیجه گیری

در زندگی شهری امروز به ندرت میتوان کسی را یافت که در پارک های شهری مراجعه نکند. پارک های شهری به عنوان محل تجمع شهروندان و فضایی اجتماعی نقش مهمی در سرزندگی افراد جامعه دارد. در این پژوهش شاخص های سرزندگی به عنوان سوالات از روش آلفای کرونباخ جهت تعیین پایایی پرسشنامه استفاده گردید. طبق نتایج حاصل از تحلیل داده ها، حداکثر گزینه های انتخابی شهروندان شامل: دسترسی از نقاط مختلف شهر با ۵۳.۹ درصد متوسط، تعداد وسایل تفریح و ورزش ۵۰ درصد ضعیف، کیفیت وسایل تفریح و ورزش ۶۳.۹ درصد ضعیف، چیدمان و کیفیت مبلمان پارک با ۴۹.۹ درصد ضعیف، نظافت و پاکیزگی فضای پارک با ۵۶.۴ درصد ضعیف، ایمنی زمین بازی کودکان با ۵۰.۴ درصد ضعیف، احساس آرامش و امنیت روانی در پارک با ۴۵.۴ درصد ضعیف، وضعیت روشنایی پارک در شب با ۴۶.۴ درصد ضعیف، رنگ و جنس پوشش کف سازی پارک با ۵۲.۵ درصد ضعیف، رنگ سطوح جداره ها و وسایل بازی با ۴۶.۱ درصد ضعیف، جذابیت روشنایی و نورپردازی در شب با ۴۹.۳ درصد ضعیف، تنوع پوشش گیاهی و فضای سبز با ۳۵.۱ درصد ضعیف، وجود همدارهای ایمنی در پارک با ۴۱.۴ درصد ضعیف بوده است که طبق نتایج حاصله میزان رضایتمندی شهروندان از کیفیت سرزندگی در پارک های شهری شهرستان الیگودرز بسیار پایین و میانگین پاسخ ها زیر ۳ بوده که بسیار ناچیز می باشد.

لذا در این راستا پیشنهادهایی جهت افزایش کیفیت عناصر پارک های شهری در جهت افزایش سرزندگی ارائه می شود امید است مورد توجه مدیران شهری قرار بگیرد.

۱- افزایش کیفیت مبلمان پارک ها در جهت افزایش مراجعات شهروندان.

- ۲- افزایش کیفیت وسایل بازی و تفریح در جهت افزایش مولفه های سرزندگی.
- ۳- ارتقا کیفیت نورپردازی پارک ها در شب جهت افزایش مراجعه در شب.
- ۴- توجه به نظافت و پاکیزگی پارک در جهت افزایش کیفیت پارک های شهری.
- ۵- توجه به امنیت پارک ها با حذف گوشه های خلوت و قسمت های گم در جهت افزایش امنیت روانی.
- ۶- ایجاد فضاهایی در جهت گذراندن اوقات فراغت برای شهروندان.
- ۷- افزایش فضای سبز و پوشش گیاهی در جهت سرزندگی فضاهای عمومی پارک.

## منابع

- ۱- احمد اخوندی، عباس و همکاران، ۱۳۹۳، «سنجش کیفیت زندگی شهری در کلان شهر تهران»، نشریه هنرهای زیبا معماری شهرسازی، دوره نوزدهم، شماره ۲، صص ۵-۲۲
- ۲- افرادی، کاظم، ۱۳۹۵، «میلان شهری و کاهش احتمال وقوع جرم در فضاهای شهری جرم خیز (مطالعه موردی: بوستان کارگران شهر بیرجند)»، فصلنامه دانش انتظامی خراسان جنوبی، سال پنجم، شماره ۳، صص ۲۳-۵۱
- ۳- امیری، حکمت، بیرانوندزاده، مریم و مهدی خداداد، ۱۳۹۵، «رضایت مندی شهروندان از کیفیت میلان پارکهای محلات شهری در کلان شهر تهران»، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، سال هشتم، شماره ۲۸، صص ۴۷-۵۶
- ۴- یونس غلامی؛ ابوالفضل دهقان جزئی. "نقش پیاده‌مداری بر افزایش سرزندگی فضاهای شهری مطالعه موردی شهر گزبرخوار". فصلنامه علمی پژوهش های بوم شناسی شهری، ۱۱، ۲۱، ۱۳۹۹، ۱۶۴-۱۵۱. doi:
- ۵- زیاری، کرامت اله، مهدی، علی و مع صومه مهدیان بهنمیری، ۱۳۹۲، «بررسی و تحلیلی بر میلان شهری از دریچه شهروندی عملکرد مدیریت شهری (مورد پژوهش: شهر مهاباد)»، فصلنامه جغرافیایی چشم انداز زاگرس، دوره پنجم، شماره ۱۸،
- ۶- سادات، سیده زهرا، آرام، علی، (۱۴۰۰)، مروری بر سرزندگی در پارک مهریزی شهر یاسوج. علوم زیست محیطی و دانش جغرافیا دوره ۱ زمستان ۱۴۰۰ شماره ۱
- ۷- حکمت نیا، حسن و همکاران، ۱۳۹۳، «سطح بندی توسعه یافتگی محله های شهری با تأکید بر رضایت مندی استاندارد میلان شهری (مطالعه موردی: محله های شهر ابرکوه)، پژوهشهای جغرافیایی برنامه ریزی شهری، دوره دوم، شماره ۴، صص ۵۰۱-۵۱۹
- ۸- قاسمی سیانی، محمد، فرتاش مهر، نسیم. (۱۴۰۲). بررسی نقش فضاهای عمومی در سلامت روان شهروندان مطالعه موردی: منطقه ۲ شهرداری کرمانشاه. جغرافیا و روابط انسانی، ۶(۲)، ۶۴۲-۶۲۸. doi:
- ۹- هدایت نژاد کاشی، سید مصطفی، هادیانی، زهره، حاجی نژاد، علی، عسگری، علی. (۱۳۹۸). سرزندگی شهری مفهومی میان رشته ای (واکاوی اصول، ابعاد و شاخصها). مطالعات ساختار و کارکرد شهری، ۶(۲۰)، ۱۰۳-۷۵
- ۱۰- معروفی سکینه، مهدی پور احسان. (۱۴۰۰). بررسی نقش مولفه های سرزندگی پارکهای شهری بر احساس تعلق محله ای (نمونه موردی: پارک شهدای هادی آباد قزوین). گفتمان طراحی شهری مروری بر ادبیات و نظریه های معاصر؛ ۲(۲): ۳۵-۴۸
- ۱۱- محمدی، علیرضا و الهه پی شگر، ۱۳۹۷، تحلیل و وضعیت میلان شهری و سنجش رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: حاشیه رودخانه ی بالیخی چای، شهر اردبیل)، آمایش جغرافیایی قضاء دوره ۸، شماره ۲۷، صص ۱-۲۰

- ۱۲- غضنفرپور، حسین، صداقت کیش، مرضیه، سلیمانی دامنه، مجتبی، افضل‌ی نیز، مرضیه. (۱۳۹۸). سنجش سرزندگی و حیات شبانه میدان نقش جهان اصفهان با تأکید بر امنیت پایدار شهری. فصلنامه شهر پایدار، ۲(۲)
- ۱۳- یوسف زاده، زهره، پارسایی، جابر و راحله افشار، ۱۳۹۳، « بررسی و مطالعه رضایت مندی شهروندان از کیفیت مبلمان شهری (مورد مطالعه: نواحی ۳ و ۷ منطقه یک تهران) پژوهش های دانش زمین، سال پنجم، شماره ۱۹، صص ۳۰-۴۳. دانش زمین، سال پنجم.
- ۱۴- مجتبی، سیده مریم، هاشمی ایوری، ملیکا سادات، & حسن خوبی، الهه. (۱۴۰۲). شنا سایی مؤلفه‌های رضایتمندی در گردشگران و مراجعه کنندگان پارک های تفریحی با رویکرد افزایش سلامت. جغرافیا و روابط انسانی، ۶(۱)، ۱۷۶-۱۶۰. doi: 10.22034/gahr.2022.375630.1775

- ۱۵- Rasidia, M. H. , Jamirsahb , N. , and Ismail, S. , 2012 , Urban Green Space Design Affects Urban Residents 464-480 68, PP . Sciences , Vol . Behavioral Social and Social Interaction.
- ۱۶- Bulduk , B. , 2012 , An Analysis of the Use of Urban Furniture in City Advertising in Terms of Aesthetic / Visual Appreciation Training : City Design , Social and Behavioral Sciences , Vol. 46 , PP . 3283